

Research Paper

Designing a Model for the Development of Mountain-Based Sports Tourism (Case Study: Mazandaran Province)

Mahshad Ebadian¹ , Saeid Tabesh^{2✉} , Mehdi Ramezanzadeh Lasboyee³

1 Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, University of mazandaran, Babolsar, Iran. Email: ebadianmahshad2@gmail.com

2. Corresponding author, Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, University of mazandaran, Babolsar, Iran. Email: s.tabesh@umz.ac.ir

3. Department of Sports Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of mazandaran, Babolsar, Iran. Email: m.ramezanzadeh@umz.ac.ir

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Article history:
Received: 05 April 2025;
Received in revised form:
17 May 2025;
Accepted: 16 June 2025
Available online: 03
August 2026

Keywords: sports
tourism, model, tourist
mountaineering,
Mazandaran province.

Objective: The aim of this study was to design a model for the development of mountain-based sports tourism in Mazandaran Province.

Method: This qualitative study employed an interpretive approach based on grounded theory with a systematic approach. The research population consisted of experts in tourism and sport, including tourism and sport management professors with research experience, as well as mountaineers and climbers of high peaks in Iran and the world. Purposive sampling was conducted using the snowball method. The researcher collected data through semi-structured interviews, and the interview process continued until theoretical saturation. Although saturation was reached at the 18th interview, two additional interviews were conducted for further assurance. Data were analyzed through three stages of open, axial, and selective coding.

Results: The results of the analysis and coding of the interviews showed that causal factors (income factors, human resources, managerial factors, marketing, capacities of Mazandaran Province, and infrastructural factors), intervening factors (stakeholder participation, environmental factor, welfare services, political factors, and responsible tourism), contextual factors (communications, innovation, behavioral factors, and protection and prevention), strategies (tourism superstructures, legal factors, sustainability, and education), and consequences (development of the mountain sports tourism market, economic consequences, socio-cultural development, and adventure tourism development) were among the factors influencing the development of mountain-based sports tourism.

Conclusion: This model, relying on local capacities, sustainability, education, and stakeholder participation, leads to the development of the sports tourism market, economic growth, socio-cultural development, and adventure tourism.

1. Introduction

Despite having the Alborz mountain range, numerous peaks, and vast mountainous areas,

Mazandaran Province possesses a high potential for developing mountain-based sports tourism. However, due to the lack of coherent and

Cite this article: Ebadian, M., Tabesh, S., Ramezanzadeh Lasboyee, M. (2026). Designing a Model for the Development of Mountain-Based Sports Tourism (Case Study: Mazandaran Province), *Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas*, 7 (26), 113-132. <http://doi.org/10.22034/gsma.2026.2057196.1078>

tain the copyright and full publishing rights.

Publisher: Lorestan University.

DOI: <http://doi.org/10.22034/gsma.2026.2057196.1078>

indigenous planning, fragmented management, weak infrastructure, economic and cultural challenges, and the lack of coordination among responsible institutions and stakeholders, these potentials have not been actualized, and mountain sports tourism has not developed as it should. Therefore, the absence of a scientific and indigenous development model for this sector, the weak collaboration among relevant organizations, and the inefficient use of the pristine mountainous capacities reveal the necessity of designing a comprehensive model—especially since previous studies have not offered research focusing simultaneously on mountain-based sports tourism in Mazandaran. Accordingly, the present study seeks to answer the question: What is the model for developing mountain-based sports tourism in Mazandaran Province?

2. Methodology

This qualitative study employed an interpretive approach based on grounded theory with a systematic approach. The research population consisted of experts in tourism and sport, including tourism and sport management professors with research experience, as well as mountaineers and climbers of high peaks in Iran and the world. Purposive sampling was conducted using the snowball method. The researcher collected data through semi-structured interviews, and the interview process continued until theoretical saturation. Although saturation was reached at the 18th interview, two additional interviews were conducted for further assurance. Data were analyzed through three stages of open, axial, and selective coding.

3. Results

The results of the analysis and coding of the interviews showed that causal factors (income factors, human resources, managerial factors, marketing, capacities of Mazandaran Province, and infrastructural factors), intervening factors (stakeholder participation, environmental factor, welfare services, political factors, and responsible tourism), contextual factors (communications, innovation, behavioral factors, and protection and prevention), strategies (tourism superstructures, legal factors, sustainability, and education), and consequences (development of the mountain sports tourism market, economic consequences, socio-cultural development, and adventure tourism development) were among the factors influencing the development of mountain-based sports tourism.

4. Discussion

Discussion: The findings of the present study indicate that the development of mountain-based sports tourism in Mazandaran Province is a multidimensional phenomenon dependent on a set of causal, intervening, and contextual factors, strategies, and consequences. Income factors, human resources, managerial factors, marketing, local capacities, and infrastructural factors, as causal conditions, provide the ground for the formation and strengthening of this type of tourism; if weak, they undermine its development process. Furthermore, stakeholder participation, environmental factors, welfare services, political factors, and responsible tourism, as intervening conditions, can be either facilitating or limiting; communication, innovation, behavioral factors, and protection and prevention, as contextual conditions, also make the path of implementing strategies smooth or difficult. The identified strategies include the development of tourism superstructures, the reform and strengthening of legal factors, sustainability, and education, which can lead to desirable consequences such as the development of the mountain sports tourism market, economic consequences, socio-cultural development, and the expansion of adventure tourism only if coordinated with intervening and contextual conditions. Overall, this study emphasizes the necessity of formulating an integrated strategic plan with the participation of all stakeholders, strengthening coordination among sports, tourism, natural resource institutions, and local communities, investing in infrastructure and training local residents and guides, ensuring security and safety, branding mountainous areas, and making intelligent use of the media; because without such an approach, the potential capacities of Mazandaran Province will not be actualized, and its economic, social, and cultural opportunities will be lost. Therefore, it is suggested that similar studies be conducted in other mountainous provinces of the country so that the proposed model can be generalized and sustainable development of mountain sports tourism can be advanced at the national level.

5. Conclusion

This model, relying on local capacities, sustainability, education, and stakeholder participation, leads to the development of the sports tourism market, economic growth, socio-cultural development, and adventure tourism.

Author Contributions

In the preparation and writing of this article, all authors (first, second, and third) have contributed equally and jointly. All stages of the research, from

study design and data collection to analysis of results and final writing of the article, are the result of collaboration and collective agreement of all authors.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

This research is derived from the PhD dissertation of Mahshad Ebadian, Department of Sports Management, University of Mazandaran, and received no financial support.

Ethical Considerations

All authors affirm that this research was conducted in accordance with ethical standards, with no data fabrication, falsification, or plagiarism.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

شاپای الکترونیکی: ۲۷۱۷-۲۳۲۵

فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی

<http://www.gsma.lu.ac.ir>

مقاله پژوهشی

طراحی مدل توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان (مورد مطالعه: استان مازندران)

مهشاد عبادیان^۱؛ سعید تابش^۲؛ مهدی رمضانزاده لسبویی^۳

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: ebadianmahshad2@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: s.tabesh@umz.ac.ir

۳. گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: m.ramezanzadeh@umz.ac.ir

چکیده

هدف: هدف از پژوهش طراحی مدلی جهت توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان استان مازندران بود.

روش: این پژوهش از نوع کیفی، دارای رویکرد تفسیری مبتنی بر تئوری داده بنیاد با رهیافت نظام مند انجام شد. جامعه پژوهش خبرگان حوزه گردشگری و ورزش: شامل اساتید گردشگری و مدیریت ورزش دارای سابقه پژوهشی، کوهنوردان و صعودکنندگان به قله مرتفع ایران و جهان بودند. نمونه گیری پژوهش به صورت هدفمند و با شیوه گلوله برفی انجام شد. پژوهشگر با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته اقدام به گردآوری داده‌ها کرد و فرایند انجام مصاحبه‌ها تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه داشت. با توجه به اینکه محقق در مصاحبه هجدهم به اشباع رسید اما جهت اطمینان بیشتر دومصاحبه دیگر نیز انجام داد. داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند.

نتایج: نتایج حاصل از تحلیل و کدگذاری مصاحبه‌ها نشان داد که عوامل علی (عوامل درآمدی، نیروی انسانی، عوامل مدیریتی، بازاریابی، ظرفیت‌های استان مازندران و عوامل زیر ساختی) عوامل مداخله گر (مشارکت ذینفعان، عامل زیست محیطی، خدمات رفاهی، عوامل سیاسی، گردشگری مسئولانه) عوامل زمینه‌ای (ارتباطات، نوآوری، عوامل رفتاری، حفاظت و پیشگیری) راهبردها (روساخت‌های گردشگری، عوامل قانونی، پایداری، آموزش) و پیامدها (توسعه بازار گردشگری ورزشی کوهستان، پیامدهای اقتصادی، توسعه اجتماعی و فرهنگی و توسعه گردشگری ماجراجویانه) از عوامل موثر در زمینه توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان بودند.

نتیجه گیری: این مدل با تکیه بر ظرفیت‌های بومی، پایداری، آموزش و مشارکت ذینفعان، به توسعه بازار گردشگری ورزشی، رشد اقتصادی، توسعه اجتماعی-فرهنگی و گردشگری ماجراجویانه می‌انجامد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله

دریافت مقاله:

۱۴۰۴/۰۱/۱۶

تاریخ تجدیدنظر:

۱۴۰۴/۰۲/۲۷

پذیرش نهایی:

۱۴۰۴/۰۳/۲۶

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۰۵/۱۲

واژگان کلیدی:

گردشگری ورزشی، مدل،

گردشگر کوهنوردی، استان

مازندران.

استناد: عبادیان، مهشاد؛ تابش، سعید؛ و رمضانزاده لسبویی، مهدی (۱۴۰۵). طراحی مدل توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان (مورد مطالعه: استان مازندران). *مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی*، ۷ (۲۶)، ۱۳۲-۱۱۳. <http://doi.org/10.22034/gsma.2026.2057196.1078>

DOI: <http://doi.org/10.22034/gsma.2026.2057196.1078>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه لرستان.

۱. مقدمه

بخش گردشگری به عنوان یک محرک اساسی برای استراتژی‌های رشد اقتصادی در طول دهه‌های گذشته ظاهر شده است. (Balsalobre et al, 2020:503). برای توسعه و تقویت صنعت گردشگری و جهت دستیابی به جایگاه واقعی آن در سطح بین المللی باید بخش‌های مختلف آن را شناسایی کرد و یکی از بخش‌هایی که در این صنعت حائز اهمیت است گردشگری ورزشی نام دارد. گردشگری ورزشی در نتیجه ترکیبی از دو صنعت "گردشگری" و "ورزش" پدیده آمده است جدای از یک صنعت به عنوان پدیده‌ای اجتماعی- اقتصادی در سطح جهانی تبدیل شده که بسیاری از کشورها در جهت بهبود شرایط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی از آن بهره مند می‌شوند (Kiani & Yeganeh, 2016: 104). گردشگری ورزشی سفر مبتنی بر اوقات فراغت که افراد را به طور موقت به خارج از جوامع خانگی خود می‌برد تا در فعالیت‌های بدنی شرکت کنند، فعالیت‌های بدنی را تماشا کنند، یا به جاذبه‌های مرتبط با فعالیت‌های بدنی احترام بگذارند (Gibson, 1998: 45). گردشگری ورزشی به عنوان یک نوع گردشگری جایگزین شامل مشارکت فعال و یا غیرفعال شرکت کنندگان فردی و یا گروهی در شاخه‌های مختلف به عنوان یک بازار ظهور کرده است (Erdem & Halit Akin, 2024: 9). گردشگری ورزشی فعال در ایران می‌تواند شامل کوهنوردی، اسکی، صخره نوردی، بیابان گردی، موتورسواری و اتومبیل رانی، موج سواری، غواصی، اجاره و استفاده از کمپ‌های ورزشی حرفه‌ای؛ و گردشگری ورزشی غیر فعال در ایران شامل: بازدید از استادیوم‌های ورزشی، تماشای رویدادهای ورزشی، خرید اجناس ورزشی، بهره‌مندی از کلینیک‌های پزشکی-ورزشی، بهره‌مندی از مراکز آزمایشگاهی ورزشی، بازدید از موزه‌های ورزشی باشد (Dastgerdi et al, 2022: 13). یکی از اکوسیستم‌های طبیعی که پتانسیل بالایی برای فعالیت‌های گردشگری ورزشی دارد مناطق کوهستانی ورشته کوه‌های نسبتاً مرتفع هستند (Dehghani et al, 2021:326). کوه‌ها مانند سایر محیط‌های طبیعی یکی از مقاصد گردشگری مبتنی بر طبیعت به ویژه گردشگری ورزشی هستند که توانایی بالایی در این زمینه دارند و این توانایی در نقاط مختلف متفاوت است و به تبع آن نوع و میزان توسعه نیز در مناطق مختلف متفاوت است (Akhoondi et al, 2015:331).

گردشگری یکی از منابع اصلی امرار معاش جامعه کوهستانی است بنابراین برنامه ریزان باید به طور فزاینده‌ای به گردشگری کوهستان به عنوان یکی از راهبردهای توسعه اقتصاد محلی برای جلب حمایت‌های محلی توجه ویژه‌ای داشته باشند (Ali, 2020: 1). گردشگری کوهستان به نوعی گردشگری مبتنی بر سلامت، گردش و تفریح و ورزش است و سفر مبتنی بر گردشگری کوهستان غالباً به صورت گروهی بوده و این مسئله خود منجر به ایجاد نوعی فضای اجتماعی مثبت می‌شود که در نتیجه بودن در فضای اجتماعی و ترکیب آن با فضای طبیعی نوعی کاهش فشار روانی ناشی از تراکم‌های مختلف شهری را به وجود می‌آورد (Daviran, 2023). گردشگری ورزشی کوهستان شامل کلیه فعالیت‌های خاص منطقه کوهستانی است که در آن انجام می‌شود. اصطلاح ورزش‌های کوهستانی شامل ورزش‌هایی است که در فضای باز انجام می‌شوند و معمولاً با کوه‌ها مرتبط و با شرایط آن سازگار هستند. این ورزش‌ها شامل دو گروه ورزش‌های مبتنی بر زمستان مانند ورزش‌های مبتنی بر برف یا یخ، اسکی، پیاده روی با کفش برفی، یخ نوردی، سورتمه سواری با سگ، اسکی سواری و غیره و فعالیت‌های تابستانی مانند: غار نوردی، کوهنوردی، پاراگلایدر، دره نوردی، پیاده روی، دوچرخه سواری در کوهستان و غیره است. (Bouhaouala, 2022:185).

در سالهای اخیر، گردشگری کوهستانی به تدریج جایگاه خود را در بین ترجیحات گردشگران در سطح بین المللی افزایش داده است که دلیل اصلی آن رابطه محکمی است که انسان با طبیعت و دقیقاً با کوه ایجاد می‌کند و به مقصدی برای هجوم گردشگران تبدیل می‌شود. استفاده کافی از این جریان‌های گردشگری منجر به توسعه فعالیت‌های پایدار می‌شود که می‌تواند به بهبود شرایط اقتصادی این مناطق کمک کند (Rio Rama et al., 2019:130). نقش مناطق کوهستانی در رشد و توسعه گردشگری ورزشی به گونه‌ای در سال‌های اخیر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است که مطالعات داخلی و خارجی به آن پرداخته‌اند. برای نمونه، پژوهش Erdem & Halit Akin (2024)، با تحلیل SWOT به ارزیابی وضعیت گردشگری ورزشی در کوه اریکس پرداختند و نشان دادند که عواملی مانند دسترسی و قرارگیری در منطقه کاپادوکیه به عنوان فرصت و مزیت رقابتی شناخته می‌شوند، درحالی‌که زیرساخت‌های ضعیف و رقابت جهانی از تهدیدهای

اصلی هستند. این الگو نشان می‌دهد که تحلیل دقیق موقعیت منطقه‌ای می‌تواند به استخراج راهبردهای عملیاتی برای توسعه گردشگری ورزشی کمک کند.

در سطح ملی نیز مطالعاتی همچون [Dastgerdi et al \(2022\)](#)، به شناسایی جاذبه‌های گردشگری ورزشی ایران از جمله کوه‌نوردی و صخره‌نوردی پرداخته‌اند و اقدامات کلیدی همچون بازاریابی، برنامه‌ریزی و ساماندهی را برای توسعه این حوزه ضروری دانسته‌اند. پژوهش [Tabrizchi et al \(2020\)](#) نیز با تمرکز بر کوه سبلان، مدلی برای عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی ارائه داد که تأکید آن بر پتانسیل‌های طبیعی و نقش برنامه‌ریزی دقیق است.

همچنین، [Mokhtarian et al \(2023\)](#)، با نگاهی به زیرساخت‌های مختلف (اقتصادی، فرهنگی، حقوقی، زیست‌محیطی و...)، الگویی برای توسعه پایدار گردشگری کوهستان در ایران ارائه کردند. این پژوهش‌ها، هرچند به توسعه گردشگری کوهستان یا ورزشی پرداخته‌اند، اما اغلب یا به صورت تک‌بعدی (مثلاً فقط اقتصادی یا فقط محیطی)، یا بدون تمرکز بر یک منطقه خاص انجام شده‌اند.

در پژوهش‌های جامعه‌محور [Khazaei & Ramezanzadeh \(2023\)](#) نیز چارچوب‌هایی بر اساس نظریه داده‌بنیاد برای توسعه گردشگری روستایی در مناطق کوهستانی ارائه شده است، که می‌تواند از نظر روش‌شناسی الهام‌بخش طراحی مدل‌های بومی باشد. با این حال، در این مطالعه نیز تمرکز بر مناطق خاصی چون شهرستان نور است و به گردشگری ورزشی به صورت تخصصی نپرداخته است.

در پژوهش [Bouhaouala \(2022\)](#)، با نگاه اکوسیستمی به تعامل بین بازیگران، مدل‌های اقتصادی و کارآفرینی در حوزه گردشگری ورزشی کوهستان پرداخته شد، که نشان می‌دهد چگونه ترکیب نگاه ساختاری و اقتصادی می‌تواند به توسعه این حوزه منجر شود. این پژوهش با هدف پر کردن خلاء علمی و کاربردی به دنبال طراحی مدلی بومی برای توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان در استان مازندران است.

استان مازندران به دلیل مجاورت با رشته کوه‌های البرز و همچنین وجود قله‌های متعدد و مناطق کوهستانی وسیع ظرفیت‌های زیادی در

زمینه توسعه گردشگری ورزشی کوهستان دارد. اما در زمینه بهره‌گیری از این نعمت خدادادی فاقد برنامه‌ریزی‌های لازم و منسجم است. گردشگری ورزشی کوهستان در این استان به زعم داشتن ظرفیت‌های فراوان آنگونه که باید توسعه نیافته است. مواجهه با چالش‌های اقتصادی، مدیریتی (مدیریت پراکنده)، زیرساختی (زیرساخت‌های ناکافی)، فرهنگی و غیره موجب شد که این ظرفیت‌های بالقوه بالفعل نشده و مورد توجه نهادهای متولی و ذینفعان مربوطه اعم از ورزشکاران و گردشگران قرار نگیرد. بنابراین فقدان وجود یک مدل توسعه‌ای علمی و بومی برای توسعه این بعد از گردشگری کوهستان، ضعف تشریک مساعی نهادهای ذی‌ربط و سازمان‌های متولی، و ضعف به کارگیری ظرفیت‌های بکر کوهستانی استان مازندران محقق را بر آن داشت تا به طراحی مدلی جهت بهره‌گیری و توسعه این بعد از گردشگری اقدام نماید. از آنجایی که مسئله موجود چند بعدی بوده و تاکنون راهبردی جامع در این زمینه ارائه نشده است پس طراحی یک الگو برای توسعه گردشگری ورزشی کوهستان می‌تواند راهکار علمی و سیاست‌پذیر را ارائه دهد. همچنین به کارگیری این راهبردهای مناسب برای توسعه گردشگری ورزشی و ایجاد زیرساخت‌های ورزشی و غیر ورزشی برای جذب گردشگران منجر به انسجام مطلوب‌تر و هدفمندتر می‌گردد. تنوع اقلیمی و توپوگرافی با چشم اندازهای متفاوت، مازندران را به یکی از قطب‌های مهم با ظرفیت بالای گردشگری ورزشی در کشور تبدیل کرده است. در صورت عدم استفاده صحیح و کارآمد از این ظرفیت طبیعی، فرصت‌های اقتصادی زیادی که به نفع جذب گردشگران و برگزاری برنامه‌های ورزشی ایجاد می‌شود از بین خواهد رفت. اگر چه مطالعات متعددی به بررسی ابعاد مختلف گردشگری ورزشی و گردشگری کوهستان پرداخته‌اند اما پژوهشی که تمرکز همزمان بر گردشگری ورزشی کوهستان استان مازندران داشته باشد یافت نشده است. با توجه به تمامی مسائل مطرح شده نویسنده پژوهش که به ارائه الگویی برای توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان در استان مازندران ارائه دهد مشاهده نکرده؛ بدین ترتیب درصدد پاسخ به این سوال برآمده که الگوی توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان در استان مازندران چگونه است؟

انجام شد. پژوهشگر با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته و پرسیدن سوالاتی از قبیل "ظرفیت های گردشگری کوهستان در استان مازندران را چگونه ارزیابی می کنید؟؛ پیامدهای گردشگری کوهستان در استان مازندران چگونه می باشد؟ و عوامل مداخله گر در زمینه گردشگری کوهستان چیست؟ از ۲۰ فرد خبره اقدام به گردآوری داده ها کرد. نمونه گیری پژوهش تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. در این پژوهش مجموعاً ۲۰ مصاحبه انجام شد که پژوهشگر در مصاحبه ۱۸ به اشباع نظری دست یافت اما جهت اطمینان بیشتر ۲ مصاحبه دیگر نیز انجام داد. تمامی مصاحبه ها با میانگین زمان ۴۰ تا ۶۰ دقیقه و به صورت حضوری انجام شدند. جدول شماره (۱) ویژگی افراد مورد مصاحبه را نشان می دهد:

جهت سنجش اعتبار پژوهش از ۴ شاخص قابلیت اعتبارپذیری، قابلیت انتقال پذیری، قابلیت تاییدپذیر و قابلیت اطمینان پذیری استفاده شد (Lincoln & Guba, 1985: 8). جهت سنجش پایایی پژوهش از شاخص پایایی باز. آزمون (شاخص ثبات) استفاده شد که این شاخص بالای ۶۰٪ به دست آمده و قابل قبول می باشد.

پژوهش حاضر بر اساس رویکرد تفسیری؛ دارای ماهیتی اکتشافی است که با روش کیفی و استراتژی داده بنیاد مبتنی بر رویکرد نظام مند (استراوس و کوربین) انجام شد. طرح تحقیق نظام مند نظریه داده بنیاد بر استفاده از مراحل تحلیل داده ها از طریق کدگذاری باز کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی تاکید دارد و به عرضه پارادایم منطقی از نظریه در حال تکوین می پردازد. کدگذاری باز بک فرایند تحلیلی است که از طریق آن مفاهیم مشخص می شود. داده های خام به قطعاتی مجزا تقسیم شده و با توجه به تفاوت ها و شباهت ها با هم مقایسه می شوند. کدگذاری محوری فرایند ربط دهی مقوله ها با زیر مقوله هایشان و پیوند دادن مقوله ها در محور ویژگی ها و ابعاد است. در نهایت کدگذاری انتخابی که پژوهشگر در آن مقولات را با یکدیگر ارتباط داده و سعی می کند تصویر یا نظریه ای در مورد موضوع خلق کند. کدگذاری ها با استفاده از نرم افزار Maxqda نسخه ۲۰۱۸ انجام شد. جامعه پژوهش خبرگان حوزه گردشگری و ورزش: شامل اساتید گردشگری و مدیریت ورزش دارای سابقه پژوهشی، کوهنوردان و صعودکنندگان به قله مرتفع ایران و جهان بودند. نمونه گیری پژوهش به صورت هدفمند و با شیوه گلوله برفی

جدول ۱: فراوانی و درصد فراوانی مشارکت کنندگان

ردیف	جنسیت		تحصیلات			حوزه‌های مرتبط با پژوهش		کل
ویژگی ها	زن	مرد	فوق دیپلم	کارشناسی	دکتری	اساتید	اساتید مدیریت ورزش	کوهنوردان
فروانی	۶	۱۴	۲	۸	۱۰	۵	۵	۱۰
درصد فراوانی	۳۰٪	۷۰٪	۱۰٪	۴۰٪	۵۰٪	۲۵٪	۲۵٪	۵۰٪
								۱۰۰٪

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۳

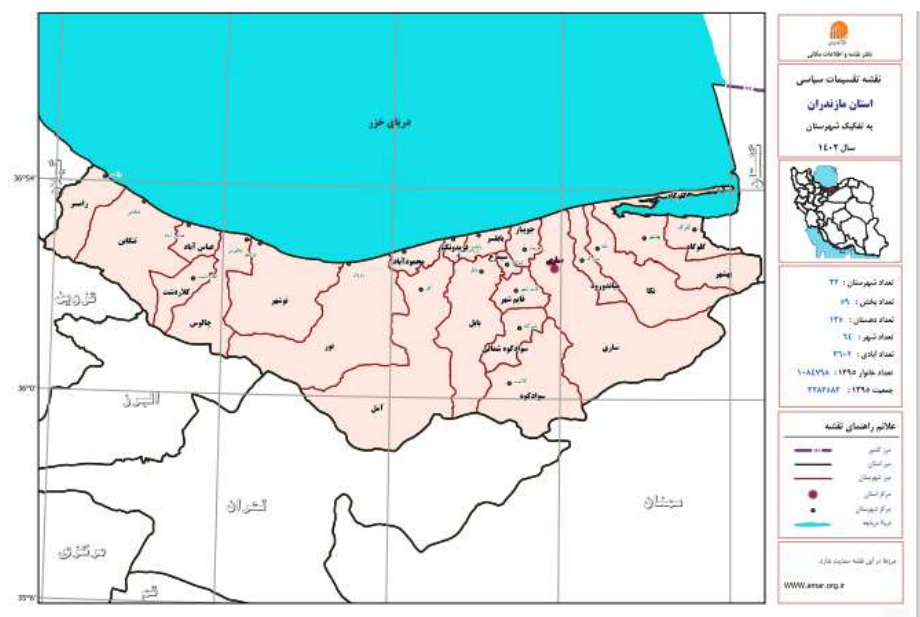
۱.۲. معرفی محدوده مورد مطالعه

استان مازندران با وسعت ۲۳۷۷۱/۲ کیلومتر مربع در نیمه شمالی کشور بین ۳۵ درجه و ۴۶ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۵۸ دقیقه عرض شمالی، از خط استوا و ۵۰ درجه و ۲۱ دقیقه تا ۵۴ درجه و ۸ دقیقه طول شرقی، از نصف النهار گرینویچ قرار دارد. در سال ۱۴۰۱ بر اساس تقسیمات کشوری این استان دارای ۲۲ شهرستان است بلندترین قله استان، دماوند با ارتفاع ۵۶۱۰ متر، در میان رشته کوه های البرز قرار دارد (statistical centre of iran, 2022).

سلسله جبال البرز مانند سدی در جنوب استان مازندران کشیده شده است. رشته کوه های البرز با رودهای متعدد بزرگ و کوچک در

امتداد جنوبی- شمالی این استان قرار دارند و به سه منطقه غربی، شرقی و مرکزی تقسیم می شوند. منطقه غربی دارای چین های موازی از دره سفید رود تا دره کرج و چالوس بوده و رشته کوه معروف تخت سلیمان در آن قرار دارد. منطقه شرقی از دره های دربند در غرب شروع و به سمت شرق امتداد می یابد و منطقه مرکزی وسیع ترین قسمت کوهستان البرز از چالوس در غرب تا بابل در شرق امتداد دارد. در دامنه های جنوبی و مرتفع رشته کوه های البرز نیز به علت وجود کوهستان های بلند و ارتفاعات آب و هوای معتدل کوهستانی در کوهستانهای بلند آب و هوای سرد کوهستانی غالب

است و با توجه به اختلاف دمای چشمگیر روزهای یخبندان نیز در آن دیده می شود (statistical centre of iran, 2022).

شکل ۱: محدوده جغرافیایی مورد مطالعه. منبع، مرکز آمار ایران

۳. یافته‌های پژوهش

در رویکرد نظام مند پس از پیاده سازی مصاحبه‌ها پژوهشگر اقدام به کدگذاری و تحلیل داده‌ها (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) کرد. طی فرایند تحلیل و تلفیق کدهایی که دارای همپوشانی بوده‌اند ۵۱ مقوله فرعی مشخص گردید که در نهایت با دسته بندی مقولات

مرتبط به هم تعداد ۲۳ مقوله اصلی استخراج شد. جدول شماره (۲) برخی از نمونه کدگذاری باز (مفاهیم) به همراه مقوله محوری و انتخابی را در هر یک از دسته عوامل نمایش می دهد

جدول ۲: مقولات شناسایی شده حاصل از کدگذاری‌های باز

مقولات اصلی	مقولات فرعی	کدهای باز (مفاهیم)
عوامل درآمدی	عوامل معیشتی	بهبود وضعیت معیشتی و اقتصادی مناطق کوهستانی/رفاه نسبی مردم و سطح درآمد در گردشگری ورزشی کوهستان
	جذابیت‌های مالی	اسپانسرهای مالی/ایجاد شرایط برای سرمایه گذاران هتلینگ در مناطق کوهستانی/برخوردار از معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه گذاران/ جلب توجه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در رشته‌های ورزشی کوهستان/ لزوم اعطای وام توسط دولت به بخش‌های خصوصی/ کمک‌های مالی مسئولین
	سیاست ارزی	ارزآوری جهت صدور مجوز صعود به قله کوهستانی در گردشگری ورزشی کوهستان/اهمیت قیمت ارز و شرایط اقتصادی در گرایش افراد به ورزشهای کوهستانی
نیروی انسانی	تخصص	ضرورت وجود نیروی انسانی متخصص و آشنا با فرهنگ مناسب گردشگری و مهمان نوازی/اهمیت برگزاری کلاسهای آموزشی در پرورش نیروی متخصص کوهستان
	تجربه	ضرورت وجود افراد باتجربه در زمینه گردشگری کوهستان/به کارگیری از تجربه افراد جهآآموزش اعزام تورهای تخصصی گردشگری ورزشی
عوامل مدیریتی	برنامه ریزی	ضرورت توجه به مدیریت بازدارنده تا مدیریت ترمیمی/مدیریت درست و بهینه برنامه ریزی‌های انجام شد

		سازماندهی	نقش حمایت جامعه محلی در پذیرش گردشگران / توسعه و گسترش فرهنگ گردشگری در بین مسئولین / سازماندهی مناطق کوهستانی و مراعات و جنگلها توسط دولت / وجود ساختار مدیریتی با تفکر کل نگرانه در زمینه گردشگری ورزشی کوهستان / تعیین تکلیف اراضی ملی توسط دولت
	بازاریابی	تبلیغ	توسعه تدریجی زیر ساخت ها از طریق تبلیغات و مشارکت مردمی / شناخته شدن مازندران به عنوان مقصد گردشگری ورزشی کوهستان / تدوین بروشورهای راهنما برای گردشگران در مناطق کوهستانی / ضرورت تبلیغات در توسعه گردشگری ورزشی کوهستان / اهمیت به بحث فروش در راهبردهای توسعه گردشگری ورزشی کوهستان / ضرورت بررسی همه جانبه بازار گردشگری ورزشی کوهستان / وجود بازاریابی و پیروسی در گردشگری ورزشی کوهستان
		برند سازی	ایجاد برندینگ با توجه به جاذبه های گردشگری ورزشی در استان / برگزاری فستیوالهای صخره نوردی و برندینگ در استان
	ظرفیت های استان مازندران برای توسعه گردشگری ورزشی کوهستان	جاذبه های استان	استقبال شهرهای چسبیده به کوه از فعالیتهای کوهستانی / وجود قله متعدد در استان جهت صعودهای حرفه ای / برخورداری از منابع طبیعی و تاریخی و دریایی استان مازندران / منطقه پایلوت برای سایت های پرواز در استان مازندران / وجود ظرفیت رشته های متنوع ورزشی کوهستان به دلیل تنوع مناطق / وجود منابع طبیعی دارای ثبت جهانی (هیرکانی، خط راه آهن ورسک، باغ شاه عباس) / توجه به ابعاد طبیعت گردی و گردشگری کوهستان و برف و یخ
		شرایط اقلیمی	تاثیر رشته کوه ها بر شرایط جوی مناطق کوهستانی / آب و هوای مناسب در چهار فصل از سال
	عوامل زیر ساختی گردشگری ورزشی کوهستان	حمل و نقل	توسعه زیرساخت های حمل و نقل استان مازندران / ضرورت وجود پارکینگ برای گردشگران کوهستان / برخورداری از انواع سیستم های حمل و نقل در استان مازندران / توسعه و تجهیز ناوگان حمل و نقل کوهستان / طراحی سامانه جامع حمل و نقل کوهستان با همکاری سازمانهای ذیربط
		امکانات اقامتی	استاندارد سازی و افزایش کیفیت و امکانات رفاهی گردشگران ورزشی کوهستان / توسعه جان پناه و پناهگاه ها در مسیرهای کوهستانی / برخورداری از ظرفیت هتل ها و اقامتگاه ها در استان مازندران / کسب مجوز برای احداث تاسیسات زیر ساختی از نهادهای مختلف / توسعه امکانات و اسکان و هتلینگ مناطق کوهستانی
		مسیرهای ارتباطی	برقراری ارتباط بین بومیان منطقه و گردشگران غیر بومی / قابل دسترس بودن به مسیرهای جنگلی برای تمامی اقشار جامعه / نزدیکی و همجواری مازندران به پایتخت ایران
	مشارکت ذینفعان	هم افزایی	افزایش تعامل و همکاری بومیان مناطق با سازمانهای مرتبط با گردشگری ورزشی کوهستان / برنامه ریزی گردشگری کوهستان با مشارکت جامعه محلی
	مداخله گر	تعامل بین سازمانی	تسهیل روند بوروکراسی اداری توسط نهادها برای تسریع روند اخذ مجوز / توسعه همکاری شیلات و آب منطقه ای جهت توسعه رشته ماهیگیری / تعامل عملکرد نهادهای زیربند در امر گردشگری کوهستان / همکاری سازمانهای محیط زیست و منابع طبیعی با دیگر نهادها
	عامل زیست محیطی	آلودگی محیطی	آلودگی هوا و اسید به محیط زیست / آلودگی صوتی در محیط زیست کوهستان آلودگی منابع آبی کوهستان
		تخریب منابع	فرسایش منابع اکوتوریستی استان مازندران / افزایش آسیبهای محیطی با رشد روند گردشگری در مناطق کوهستانی / برداشت بی رویه و تخریب طبیعت توسط افراد غیر حرفه ای / دست اندازی ساکنان محلی به زمینهای کوهستان
		بهینه سازی مسیرهای کوهستانی	ایجاد مسیرهای مشخص کوهستانی برای توسعه افروود و رالی خانوادگی / لزوم نصب تابلوهای راهنما در مسیرهای کوهستانی به طور واضح / ایجاد زیر ساخت تله کابین جهت دسترسی آسان

	خدمات رفاهی مورد نیاز گردشگری ورزشی کوهستان	تسهیلات گردشگری ورزشی	بهبود امکانات مناسب گردشگری ورزشی کوهستان در استان/ایجاد زیرساختهای زیربنایی توسط دولت و جذب سرمایه گذار/بهبود امکانات رفاهی هتل ها برای گردشگران/توسعه زیرساختهای ورزشهای تخصصی کوهستانی/تقویت تسهیلات جامعه محلی از طریق توسعه گردشگری کوهستان/گسترش استانداردها در زمینه گردشگری کوهستان/احداث و گسترش فروشگاههای تجهیزات کوهستان در منطقه/ فراهم نمودن فضا و امکانات برای گردشگران داخلی و خارجی
	عوامل سیاسی توسعه گردشگری ورزشی کوهستان	روابط بین الملل	تاثیر عوامل سیاسی در تصمیم گیریهای کلان کشور/اهمیت روابط سیاسی در ورود گردشگر و جمعیت همراه آن/دیپلماسی عمومی/ اهمیت روابط دوستانه بین المللی ایران با سایر کشورها
		عوامل حقوقی	سازگاری با تحولات پذیرش گردشگران خارجی در منطقه/تسهیل و نظارت دقیق بر صدور روایید برای گردشگران/تسهیل صدور مجوز به سائتیهای پرواز/ضعف مسائل حقوقی در سطح کلان کشور/ضرورت تفکیک مالکیت های خصوصی و عمومی
	گردشگری مسئولانه	تکریم گردشگر	احترام به افراد و حفظ حرمت آنها/مشخص نمودن الگوی تعارضات گردشگران در جامعه محلی مقصد/تعامل جامعه محلی با گردشگران در زمینه احترام به عقاید و سنت ها
		عوامل اخلاقی	پرهیز از برخوردهای غیر قانونی در مواجهه با گردشگران در مناطق کوهستانی/ برخورد منطقی در زمینه حجاب/حفظ موازین اسلامی در جهت اصول اخلاقی
عوامل زمینه ای	ارتباطات	رسانه مبتنی بر اطلاع رسانی	ترویج گردشگری کوهستان از طریق فضای مجازی/ توسعه بازاریابی گردشگری از طریق بازاریابی دیجیتال/ضرورت تشکیل کانال و شبکه های اطلاع رسانی برای اعلام برنامه ها/اهمیت توجه رسانه ها به گردشگری کوهستان
		رسانه مبتنی بر مدیریت	ایجاد سامانه هماهنگ برای رشته های ورزشهای کوهستانی/لزام استفاده از تکنولوژی سخت افزاری و نرم افزاری در گردشگری ورزشی کوهستان/طراحی سایت اینترنتی تخصصی در زمینه گردشگری ورزشی کوهستان/وجود زیرساختهای تکنولوژیک جهت توسعه گردشگری ورزشی کوهستان
		رسانه مبتنی بر نظارت	تدوین سامانه جمع اوری انتقادات و پیشنهادات جامع گردشگری ورزشی/تدوین سامانه نظارت و ارزشیابی بر عملکرد افراد
	نوآوری	پژوهش و توسعه	ضرورت بررسی وضعیت موجود و ظرفیت مناطق گردشگری/بررسی ضعف استقبال گردشگران ورزشی کوهستان از استان مازندران با وجود منابع فراوان/ضرورت بررسی ظرفیت تحمل گردشگری ورزشی کوهستان در استان مازندران/ذائقه شناسی و انجام پژوهش از گردشگران فعال در زمینه گردشگری ورزشی
		عرضه و تقاضا	سنجش تقاضا برای گردشگری ورزشی کوهستان و رویدادهای ورزشی و محلی ارزیابی اشکال مختلف گردشگری ورزشی مناطق کوهستانی/تعریف سبکهای مختلف گردشگری در کوهستان (پکیج گل گشتی، پکیج ورزشهای تخصصی و...)
		بنچ مارکینگ	ضرورت الگو برداری از کشورهای موفق در گردشگری کوهستان/بررسی عملکرد موفق کشورهای دیگر در زمینه جذب گردشگر ورزشی
	عوامل رفتاری	عوامل انگیزشی	لزام ایجاد فضای شور و نشاط برای جوانان در مناطق کوهستان/لزام داشتن روحیه ماجراجویانه و کنجکاوی جهت لیدر بودن/اهمیت نقش والدین در گرایش افراد به فعالیتهای ورزشی
		عوامل روانی	ترویج روحیه صبر و مقاومت در فعالیتهای کوهستانی/ضرورت ایجاد تجارب خوشایند برای گردشگران خارجی/ضرورت توجه به نگرش افراد/تغییر دیدگاه کوهنوردان نسبت به رقابتی بودن فتح قله کوهستانی

	حفاظت و پیشگیری	ایمنی	اهمیت کیفیت تجهیزات ورزشهای کوهستانی/حضور فعال نیروهای هلال احمر در مسیرهای پر تردد کوهستان/توجه به نکات ایمنی با توجه به ماهیت رشته‌های ورزشی کوهستانی/مشخص نمودن مسیرهای امن برای گردشگران و علامت گذاری نقشه راه
		امنیت	اهمیت مقوله امنیت در بخش گردشگری برای گردشگران خارجی/تامین امنیت گردشگران کوهستان/ایجاد حس امنیت و کمک رسانی در مواقع اضطرار/لزوم حمایت‌های پوششی بیمه برای رشته‌های ورزشی کوهستان
راهنماها	رو ساخت‌های گردشگری	امکانات سخت افزاری	توسعه مسیرهای پیاده روی و کاشت نهال در مناطق کوهستانی/تاسیس اتاق حامی طبیعت و فرهنگ منطقه
		گردشگری دسترس پذیر	گسترش فضاهای خاص ویژه معلولین/ایجاد مسیرهای پیاده روی استاندارد برای سالمندان
	عوامل قانونی	نظارت و ارزیابی	تدوین قوانین حمایتی از گردشگری توسط سیاست گذاران کلان کشور/وجود قوانین و مقررات جریمه‌ای برای کارشکنی افراد/تصویب قانون جهت جلوگیری از ساخت و سازهای غیر مجاز/لزوم توجه و نظارت دولت بر ایجاد مراکز تفریحی و گردشگری
		تسهیل فرایندهای گردشگری	حمایت دولت در وضع قوانین تسهیل کننده برای حامیان مالی/توجه دولت به مباحث حقوقی و تسهیل شرایط برای توسعه گردشگری/رفع موانع قانونی و تسهیل شرایط برای سرمایه گذاران/توجه مسئولین جهت وضع قوانین جهت برگزاری رویدادهای ورزشی جهانی/لزوم ثبت باشگاه‌های کوهنوردی و صدور مجوز برای آنها/تلفیق گردشگری ورزشی با گردشگری سلامت و صنایع دستی استان
	پایداری	حفظ منابع طبیعی	اهمیت بحث فرا ملی کردن منابع برای حفظ ان/توسعه محیط زیست پایدار/توجه به شاخص‌های زیست محیطی در گردشگری کوهستان/حفظ منابع زیست محیطی گردشگری با نظارت درست/استفاده از مزایای حضور گردشگران به عنوان حافظان و حامیان محیط زیست
		عدالت اجتماعی	اهمیت مقوله مساوات بین نسلی/درک جامعه محلی از منفعت حاصل از حفظ حیات وحش منطقه/لزوم توجه به پایداری عوامل اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی
پیامدها	آموزش	تمهیدات میزبانی	آموزش برخورد مناسب با گردشگر/آموزش به مسئولین شهرها و روستاهای استان در ارتباط با گردشگر پذیری/آموزش مهمان نوازی به مردم استان/آموزش به بومیان مناطق کوهستانی و حفظ احترام آنان
		مهارت افزایی	افزایش سطح دانش و آگاهی لیدرهای کوهنوردی و تعامل با خارجی‌ها در گردشگری کوهستان/یادگیری زبان انگلیسی یا زبانهای دیگر/استفاده از علوم مختلف در فعالیتهای مربوط به کوهستان
	توسعه بازار گردشگری ورزشی کوهستان	طبقه بندی فعالیت‌های گردشگری کوهستان	تقسیم بندی گردشگری به دو بخش داخلی و خارجی/ایجاد رشته‌های متفاوت در زمینه گردشگری ورزشی کوهستان/ایجاد تفکیک فعالیتهای کوهستان به بخش‌های تفریحی و حرفه‌ای
		بهبود رفتار مصرف کننده	کاهش تنازعات با افزایش تبادلات فرهنگی با گردشگران خارجی/بالا بردن ظرفیت تحمل گردشگر در گردشگری ورزشی کوهستان
		رشد کیفی گردشگری کوهستان	توسعه زیرساختهای با کیفیت استانداردهای جهانی برای رقابت/توسعه ورزشهای مفرح کوهستانی برای جذب گردشگر/افزایش توجه به کیفیت خدمات سطوح مختلف گردشگران کوهستان
	پیامدهای اقتصادی گردشگری ورزشی کوهستان	درآمد پایدار	کسب درآمد و تحول اقتصادی در جامعه مقصد/افزایش تولید ناخالص ملی کشور/کاهش فقر در مقاصد گردشگری/اهمیت شرایط اقتصادی در روند زندگی مردم مناطق کوهستانی

افزایش توجه جامعه محلی از فواید اقتصادی گردشگری ورزشی کوهستان/افزایش و تنوع کسب و کارهای گردشگری ورزشی کوهستانی/افزایش فروشگاه های وسایل ورزشی تخصصی کوهستانی/افزایش ایستگاه های کرایه دوچرخه و موتوردر کوهستان	توسعه فرصت های کارآفرینی	
به کارگیری گردشگران به عنوان سفیران پیام آزادی و صلح/جذب گردشگران خارجی جوان در فعالیت های گردشگری ورزشی کوهستان	دیپلماسی گردشگری ورزشی	توسعه اجتماعی و فرهنگی
توسعه فرهنگ مهمان نوازی در مقصد گردشگری/افزایش تبادلات علمی و فرهنگی با کوهنوردان خارجی/توسعه فرهنگ کوهنوردی با اجرای طرح سیمرغ و ماگما/توسعه و حمایت از سازمانهای مردم نهاد حامی طبیعت و فرهنگ سازی/توسعه و فرهنگ سازی در زمینه فعالیتهای کوهستان در نظام آموزشی کشور/تقویت حس غرور اجتماعی در جامعه محلی از طریق گردشگری کوهستان /توسعه ورزش و فرهنگ سلامت با توسعه گردشگری ورزشی کوهستان	تبادلات فرهنگی	
توسعه رشته آفرود کوهستان و آموزش صحیح آن به علاقه مندان/امکان انجام ورزش های صخره نوردی و سنگنوردی در کوهستان/توسعه رشته آبشار نوردی در مناطق کوهستانی استان/توسعه ورزشهای هوایی (پاراگلایدر، بالن سواری، چتر بازی) کوهستان/تاسیس پیست های اسکی روی چمن در مناطق کوهستانی/توسعه رشته های مختلف موتور سواری در کوهستان/توسعه رشته دوچرخه سواری کوهستان	ورزش های سخت	توسعه گردشگری ماجراجویانه
توسعه رشته کارپیست ماهیگیری / توسعه رشته اسکای رانینگ در مناطق کوهستانی/توسعه برنامه های گل گشت در مناطق کوهستانی	ورزش های نرم	

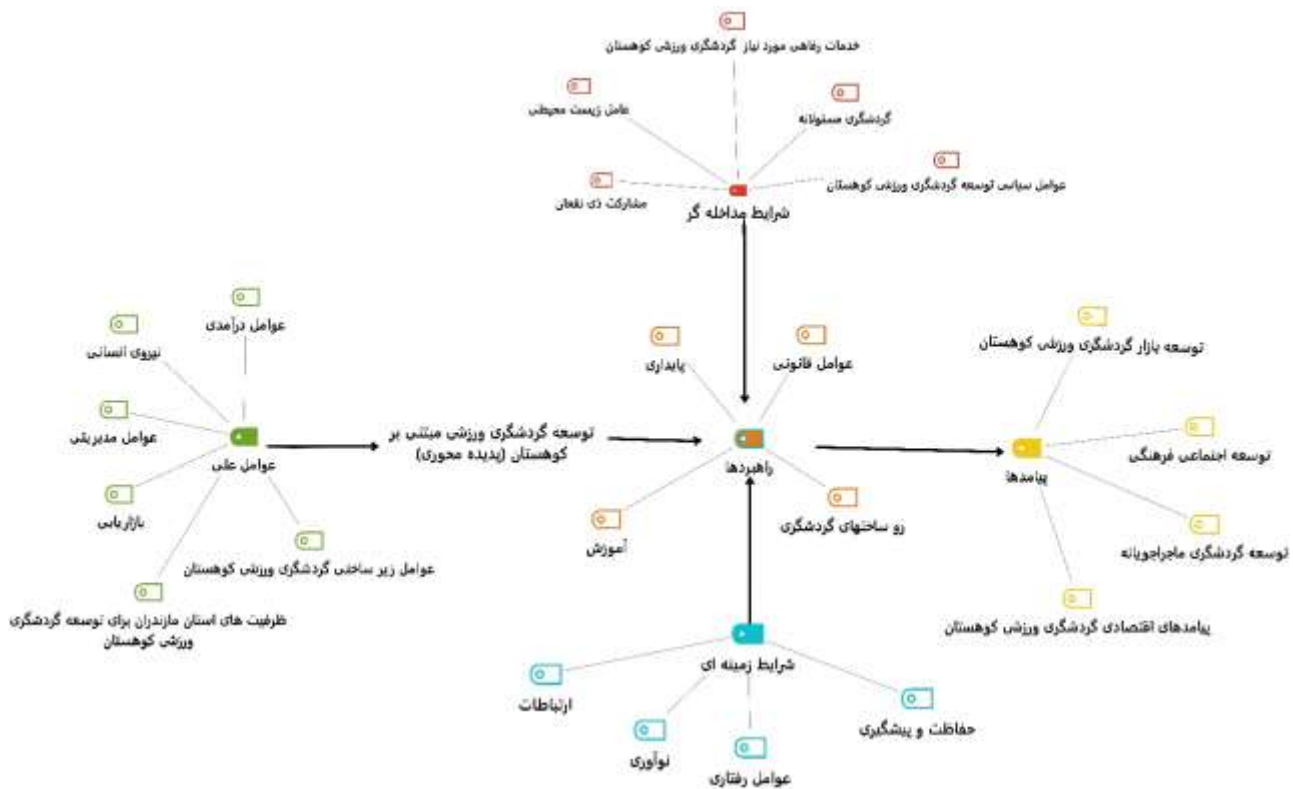
منبع: نگارندگان، ۱۴۰۳

ماجر اجویانه به عنوان پیامدهای توسعه گردشگری ورزشی کوهستان بوده است.

ارائه مدل پارادایمی پژوهش

پس از دسته بندی های انجام شده مفاهیم و مقوله هایی که به شکل نظام مند و مرتبط با یکدیگر استخراج شدند در قالب یک مدل پارادایمی ارائه شدند. در این مدل، تلاش شده تا ابعاد خاص و متمایز گردشگری ورزشی کوهستان از جمله ظرفیت های طبیعی و اقلیمی برای ورزش هایی: نظیر کوهنوردی، اسکی، صخره نوردی و دوچرخه سواری کوهستان و غیره، نیاز به زیرساخت های ورزشی- گردشگری، و پیامدهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی حاصل از این نوع گردشگری، به صورت هدفمند در دسته های علی، زمینه ای، مداخله گر، راهبردی و پیامدی جای گذاری شود. بنابراین، مدل پارادایمی زیر از تحلیل داده هایی در قالب؛ شرایط علی، شرایط زمینه ای، شرایط مداخله گر، راهبردها و پیامدها به وجود آمده است که پدیده محوری " توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان " را تشریح می کند

بر اساس مقولات و کدهای باز مستخرج که در جدول (۲) نشان داده شده ۶ مورد از مقولات اصلی شامل عوامل درآمدی؛ نیروی انسانی؛ عوامل مدیریتی؛ بازاریابی؛ ظرفیت های استان مازندران و عوامل زیر ساختی به عنوان عوامل علی موثر بر توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان شناسایی شدند. ۵ مورد از مقولات اصلی شامل: مشارکت ذینفعان؛ عامل زیست محیطی؛ خدمات رفاهی؛ عوامل سیاسی و گردشگری مسئولانه به عنوان عوامل مداخله گر موثر بر توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان شناخته شدند. ۴ مورد از مقولات شامل: ارتباطات؛ نوآوری؛ عوامل رفتاری؛ حفاظت و پیشگیری به عنوان عوامل زمینه ای موثر بر توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان شناخته شدند. ۴ مورد از مقولات شامل: رو ساخت های گردشگری؛ عوامل قانونی؛ پایداری و آموزش به عنوان راهبردهای موثر جهت توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان شناسایی شدند. ۴ مورد از مقولات شامل: توسعه بازار گردشگری ورزشی کوهستان؛ پیامدهای اقتصادی؛ توسعه اجتماعی و فرهنگی؛ توسعه گردشگری

شکل ۲: مدل پارادایمی پژوهش، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۳

۴. بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر ارائه الگوی توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان در استان مازندران بوده که با استفاده از روش نظریه داده بنیاد انجام شد. برای بررسی و تحلیل کیفی داده‌ها از رویکرد نظام مند (استراوس و کوربین) استفاده شد و در نهایت نتیجه ۲۰ مصاحبه با فعالان گردشگری ورزشی کوهستان منجر به شناسایی ۲۳ مقوله اصلی شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که توسعه این نوع گردشگری تحت تاثیر عوامل مختلفی مانند زیرساخت‌ها، مدیریت، بازاریابی، عوامل درآمدی و اقتصادی، نیروی انسانی، مدیریت منابع زیست محیطی، خدمات رفاهی، عوامل سیاسی و گردشگری مسئولانه، مشارکت ذینفعان، ارتباطات، نوآوری، عوامل رفتاری؛ حفاظت و پیشگیری، رو ساخت‌های گردشگری، عوامل قانونی، پایداری، آموزش، توسعه بازار گردشگری ورزشی کوهستان، پیامدهای اقتصادی، توسعه اجتماعی و فرهنگی، توسعه گردشگری ماجراجویانه قرار دارد.

یافته‌های بخش اول پژوهش که در قالب شرایط علی توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان موثر هستند عبارتند از: عوامل درآمدی؛ نیروی انسانی؛ عوامل مدیریتی؛ بازاریابی؛ ظرفیت‌های استان مازندران و عوامل زیرساختی. هر یک از عوامل

مذکور عواملی هستند که مستقیماً منجر به ظهور یا تشدید پدیده گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان می‌گردند. این عوامل به عنوان محرک اصلی نقش مهمی در شکل‌گیری و تقویت پدیده گردشگری ورزشی کوهستان دارند و اهمیت آنها از آن جهت است که به تنهایی و یا از طریق تعامل با یکدیگر زمینه ساز ارتقاء و یا تضعیف روند گردشگری ورزشی در مناطق کوهستانی می‌شوند. یافته‌های مذکور با یافته پژوهش‌های [Daous et al \(2024\)](#)، [Erdem & Halit Ekin \(2024\)](#)، [Dehghani et al \(2021\)](#)، همخوان است. مقوله عوامل مدیریتی با یافته‌های [Petroman & Wadhwa \(2021\)](#)؛ که به بررسی اشکال گردشگری فعال پرداختند و بیان داشتند انجام گردشگری فعال مستلزم سرمایه‌گذاری و توسعه محصولات و مسیرهایی برای بهبود مدیریت بازاریابی در خصوص بازاریابی محصولات گردشگری فعال است همخوان است.

[Dehghani et al \(2021\)](#)، نیز در پژوهشی امکان‌سنجی مناطق پهنه‌های مستعد جهت کوهپیمایی تفریحی- ورزشی شهرستان دورد، راهنمایی برای گردشگران، مدیران و برنامه‌ریزان برای تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌های توسعه‌ای را با در نظر گرفتن

همخوان است. زیرا در این پژوهش نیز نگرانی هایی در مورد افزایش میزان آسیب های محیطی با افزایش شمار گردشگران وجود دارد که می تواند به عنوان یک مانع جدی برای توسعه پایدار گردشگری کوهستان مطرح گردد. مقوله عوامل سیاسی با پژوهش [Khazaei & Ramezanzadeh \(2023\)](#)، که این عوامل را به عنوان عوامل مداخله گر در الگوی گردشگری جامعه محور روستاهای کوهستانی عنوان کردند همخوان است. آنها نیز در پژوهش خود عوامل سیاسی را به عنوان یکی از عوامل تسهیل کننده و یا محدود کننده فرایندهای اجرایی گردشگری برشمردند. که این امر نشان دهنده این است که سیاست گذاری شفاف و هماهنگ می تواند زمینه ساز مشارکت موثر سایر عوامل برای توسعه این حوزه گردد.

مقوله مشارکت دینفعان نیز با یافته های [Steiger et al \(2023\)](#) که در بررسی تاثیرات اقلیم بر گردشگری کوهستان، مشارکت دینفعان برای آمادگی در برابر تغییرات را به عنوان یکی از عوامل شناسایی شده نام برده اند همخوان است. این همسویی تاکید بر آن دارد که هم افزایی و ایجاد تعامل بین گروه های درگیر از جمله جامعه محلی، نهادهای مرتبط با محیط زیست، منابع طبیعی و اداره ورزش و جوانان می تواند بستر لازم برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان را فراهم سازد. تعامل و هم افزایی دینفعان گردشگری ورزشی کوهستان مانند بومیان منطقه، نهادهای ذی ربط مانند محیط زیست، منابع طبیعی، اداره ورزش و جوانان، ایجاد خدمات رفاهی همچون ایجاد فضاها و تجهیزات ورزشی، بهبود تسهیلات و گسترش استانداردها در زمینه گردشگری ورزشی کوهستان، نقش مهم دیپلماسی عمومی، رعایت مسائل حقوقی مانند نظارت بر صدور روادید برای گردشگران، تکریم گردشگران با حفظ آداب و رعایت مسائل اخلاقی در گردشگری ورزشی کوهستان به ویژه در زمینه موازین اسلامی به عنوان عوامل تسهیل کننده برای توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان است و آلودگی های زیست محیطی مانند آلودگی های صوتی و منابع آبی و فرسایش منابع اکوتوریستی و تخریب منابع می تواند به عنوان محدود کننده های توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان باشند. بنابراین برای پیشبرد این نوع گردشگری به صورت پایدار توجه به جنبه های مداخله گر در سطوح مختلف اجتماعی، زیست محیطی، سیاسی و مدیریتی ضروری است.

رویکردها و ملاحظات محیط زیستی و اقتصادی - اجتماعی به عنوان رویکردهای مهم در نظر گرفته اند. همراهی نتایج این پژوهش با مطالعات مذکور نشان دهنده جامعیت و اعتبار یافته ها و همچنین تاکید بر نقش مهم عوامل شناسایی شده در توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان در استان مازندران است. وجود فرصت های اقتصادی ناشی از این نوع گردشگری انگیزه لازم برای سرمایه گذاری و فعالیت های توسعه ای را فراهم می کند. نیروی انسانی نیز به عنوان بازوهای اجرایی طرح های گردشگری بوده و نقش مهمی در توسعه این نوع گردشگری ایفا می کنند. مدیران و دست اندرکاران می توانند با برنامه ریزی و سازماندهی برنامه های مربوط به رشته های ورزشی کوهستان، استفاده از نیروهای انسانی متخصص و باتجربه نقش کلیدی در اجرای موفق برنامه ها داشته باشند. همچنین با تقویت زیرساخت هایی مانند مناسب سازی جاده ها و مسیرهای کوهستانی و بهبود وضعیت حمل و نقل می توان شرایط را برای رشد و توسعه گردشگری ورزشی کوهستان فراهم آورد و به تبعیت از آن زمینه ساز درآمد زایی و بهبود وضعیت معیشتی مردم منطقه گردید. همچنین با تمرکز بر تبلیغ فعالیت های ورزشی ای که امکان برگزاری آنها در مناطق کوهستانی وجود دارد، می توان مناطق کوهستانی مازندران را به برندی تبدیل کرده و گردشگران ورزشی زیادی را به این منطقه جذب کرد. در همین راستا عوامل مدیریتی و بازاریابی به عنوان ستون های برنامه ریزی و جذب گردشگر و زمینه ساز بهبود خدمات و افزایش رضایت گردشگران خواهند بود.

در بخش دوم از یافته های پژوهش شرایط مداخله گر جهت توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان شناسایی شدند که عبارتند از: مشارکت دینفعان؛ عامل زیست محیطی؛ خدمات رفاهی؛ عوامل سیاسی و گردشگری مسئولانه؛ که این عوامل هر یک به عنوان عوامل تسهیل کننده و یا موانع توسعه گردشگری ورزشی کوهستان است. یافته های این بخش با یافته های پژوهش های

پژوهش های [Khazaei & Ramezanzadeh \(2021\)](#)، [Milicevic et al \(2023\)](#)، [Mokhtari et al \(2023\)](#)، [Jafari et al \(2019\)](#)، همخوان است. مقوله عامل زیست محیطی با نتایج پژوهش [Ali \(2020\)](#) در زمینه نگرش و ادراک ساکنین نسبت به تاثیر گردشگری کوهستانی گیلگیت - بالتستان پاکستان که بیان داشتند ساکنان منطقه کوهستانی در مورد افزایش پیامدهای زیست محیطی حاصل از توسعه گردشگری کوهستان نگران هستند

گسترش گردشگری ورزشی کوهستان دارد. انجام پژوهش‌هایی در زمینه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان، بررسی ظرفیت‌های کوهستانی موجود در استان و بررسی تقاضا و متناسب کردن عرضه محصولات و خدمات با میزان تقاضا، الگو برداری از کشورهای موفق در زمینه گردشگری ورزشی کوهستان، ایجاد انگیزه و رغبت در گردشگران ورزشی برای روی آوردن به مناطق طبیعی و کوهستانی، ایجاد تجربه‌های خوشایند برای افرادی که گردشگری ورزشی را در کوهستان انجام می‌دهند و مهمتر از همه تامین ایمنی تجهیزات و برقراری امنیت منطقه برای گردشگران می‌تواند زمینه ساز پیاده‌سازی راهبردهای توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان باشد. این موارد می‌تواند زمینه ساز اجرای راهبردهای کلان و افزایش تقاضا و ایجاد تجربیات مثبت برای گردشگران ورزشی در مناطق کوهستانی باشد.

در بخش چهارم از یافته‌ها راهبردهای پژوهش شناسایی شد که عبارت است از: رو ساخت‌های گردشگری؛ عوامل قانونی؛ پایداری و آموزش؛ این عوامل هریک راه حل‌هایی برای مدیریت و توسعه گسترش ورزشی مبتنی بر کوهستان است. یافته‌های این بخش با یافته‌های پژوهش‌های [Daoud et al \(2024\)](#)، [Khazaei & Ramezanzadeh \(2021\)](#)، [Milicevic et al \(2023\)](#)، [Mokhtari et al \(2023\)](#)، [Jaferi et al \(2019\)](#)، همخوان است. مقوله پایداری یکی از اساسی‌ترین راهبردهای شناسایی شده در این پژوهش با یافته‌های پژوهش [Milicevic et al \(2021\)](#)،

همخوان است. آنها در پژوهش خود به بررسی توسعه گردشگری پایدار مناطق کوهستانی در صربستان غربی پرداختند و نشان دادند که توسعه گردشگری کوهستان در کوه‌های مورد بررسی کاملاً با توسعه پایدار همسو نیست. در این مطالعه اگرچه رضایت گردشگران بیشترین انطباق را با شاخص‌های پایداری داشت اما عامل اقتصادی کمترین همسویی را نشان داد و این یافته تأکیدی بر توازن میان توسعه اقتصادی و حفظ کیفیت تجربه گردشگران در محیط طبیعی است. مقوله عوامل قانونی نیز به عنوان یکی از عوامل مهم با یافته [Motahari \(2018\)](#)، که در تدوین راهبردهای توسعه گردشگری در مناطق کوهستانی با استفاده از مدل SWOT وجود نقص در قوانین موجود را به عنوان عامل تهدیدی عنوان کردند همخوان است. در این پژوهش نیز تأکید بر نظارت دقیق بر اجرای قوانین، تسهیل در فرایندهای قانونی مرتبط با ایجاد زیر ساخت‌ها مانند باشگاه‌های کوهنوردی و حمایت‌های دولت از قوانین تسهیل

در بخش سوم از یافته‌های پژوهش عوامل زمینه‌ای توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان عبارتند از: ارتباطات؛ نوآوری، عوامل رفتاری؛ حفاظت و پیشگیری؛ که به طور مستقیم و یا غیر مستقیم بر توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان اثر گذارند. یافته‌های این بخش از پژوهش با یافته‌های

[Buhaoala \(2022\)](#)، [Riorama et al \(2019\)](#)، [Daviran \(2023\)](#)، [Dehghani et al \(2021\)](#)، [Jafery et al \(2019\)](#)، همخوان است. مقوله حفاظت و پیشگیری با نتایج پژوهش [daviran \(2023\)](#)، که به بررسی ضرباهنگ مصرف فضا در گردشگری کوهستان به دو عامل حفظ ابعاد طبیعی کوهستان برای گردشگران گروهی و حداقل دخالت عناصر انسان ساخت در محیط طبیعی کوهستان به عنوان پایدار کننده عملکرد ضرباهنگی اشاره کردند همخوان است. این همراستایی نشان می‌دهد که توسعه گردشگری کوهستان بدون در نظر گرفتن اصول پایداری محیطی می‌تواند منجر به اختلال در توازن بوم شناختی و کاهش جذابیت‌های طبیعی منطقه شود. مقوله نوآوری، این پژوهش با نتایج [Riorama et al \(2019\)](#)، که به بازنگری تحقیقات گردشگری کوهستان پرداختند همخوان است زیرا آنها بیان داشتند پژوهش در زمینه گردشگری کوهستان رشد تصاعدی داشته و قاره اروپا پربازدیدترین پژوهش‌ها را در زمینه گردشگری کوهستان دارد. این یافته نشان می‌دهد که توجه به رویکردهای نوآورانه می‌تواند منجر به خلق مزیت رقابتی برای توسعه این نوع گردشگری در استان و حتی ایران گردد.

[Dehghani et al \(2021\)](#) نیز مقوله عوامل ایمنی را به عنوان یکی از معیارهای مورد استفاده در پهنه‌بندی مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی عنوان کردند. این امر همسو با مقوله حفاظت و پیشگیری و اهمیت تامین تجهیزات ایمنی، آموزش مخاطرات و ایجاد زیر ساخت‌های لازم برای برقراری امنیت گردشگران است. بنابراین می‌توان گفت برای رشد و توسعه گردشگری کوهستان می‌توان همزمان به زیر ساخت‌های ارتباطی، نوآوری در خدمات و سیاست گذاری، تقویت رفتارهای مسئولانه، حفاظت از محیط طبیعی و بهره‌گیری هوشمندانه از رسانه‌ها توجه کرد. امروزه استفاده از رسانه‌ها تأثیر زیادی در گسترش گردشگری دارد بر اساس یافته‌های این پژوهش استفاده از انواع رسانه‌ها از جمله: رسانه‌های مبتنی بر مدیریت، مبتنی بر نظارت، و رسانه مبتنی بر اطلاع رسانی با تبلیغات گسترده و توسعه بازاریابی تأثیر زیادی در

کننده به عنوان اقدامات کلیدی بهبود وضعیت موجود معرفی شده است. برای توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان استفاده از امکانات سخت افزاری مانند توسعه مسیرهای پیاده روی در کوهستان و مناسب سازی فضاهای خاص ویژه معلولین، نظارت و ارزیابی بر اجرای قوانینی که جهت توسعه گردشگری ورزشی کوهستان تصویب شده است، تسهیل فرایندهای قانونی جهت احداث باشگاه‌های کوهنوردی و حمایت دولت از وضع قوانین تسهیل کننده می‌تواند جهت توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان مورد توجه قرار گیرد. همچنین توجه و حفظ منابع طبیعی به عنوان یکی از شاخص‌های مهم جذب گردشگری، درک درست جامعه محلی از منفعت حاصل از حفظ حیات وحش، آموزش بومیان مناطق کوهستانی برای اجرای درست تمهیدات میزبانی و افزایش دانش و مهارت‌های راهنمایان گردشگری مانند تسلط بر زبان انگلیسی برای تعامل با گردشگران خارجی از راهبردهای مهم توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان است. راهبردهای آموزشی نقش مهمی در پایداری و ارتقای کیفیت گردشگری ورزشی ایفا می‌کنند. آموزش جامعه محلی درباره حفظ منابع طبیعی و حیات وحش، ارتقای مهارت‌های میزبانی، و افزایش توانمندی‌های راهنمایان گردشگری برای تعامل با گردشگران از جمله اقدامات پیشنهادی برای دستیابی به توسعه هدفمند و پایدار گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان هستند. این راهبردها با یافته‌های [Daoud et al \(2024\)](#)، [Jaferi et al \(2019\)](#)، همخوان است که آنها نیز در مطالعات خود بر اهمیت ارتقای ظرفیت‌های انسانی و حرفه‌ای در حوزه گردشگری کوهستان تأکید داشتند. به طور کلی اگر راهبردهای شناسایی شده در این پژوهش به درستی طراحی، هماهنگ و اجرا شوند می‌توانند مسیر توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان را به سمت پایداری و اثر بخشی سوق دهند.

در بخش پنجم از یافته‌های پژوهش حاضر نتایج حاصل از اجرای راهبردها در قالب پیامدهایی با مقولات توسعه بازار گردشگری ورزشی کوهستان؛ پیامدهای اقتصادی؛ توسعه اجتماعی و فرهنگی؛ توسعه گردشگری ماجراجویانه شناسایی شدند. یافته‌های این بخش از پژوهش با یافته‌های پژوهش [Khazaei & Ramezanzadeh \(2021\)](#)، [Petroman & Vaduva \(2021\)](#)، [Lasboyee \(2023\)](#)، [Jafari et al \(2020\)](#)، [Ali \(2019\)](#) همخوان است.

مقوله توسعه گردشگری ماجراجویانه با یافته‌های پژوهش [Petroman & Vaduva \(2021\)](#)، همخوانی دارد. آنان هم در پژوهش خود بر همپوشانی بین گردشگری فعال و فعالیت‌های ماجراجویانه در کوهستان تأکید کردند و نشان دادند که ورزش‌های ماجراجویانه مانند صخره نوردی، پاراگلایدر و آبشارنوردی می‌تواند محرکی برای جذب گردشگران باشد. در خصوص پیامدهای اقتصادی یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج [Ali \(2020\)](#) همخوان است. وی نیز در مطالعه خود به نگرانی ساکنین مناطق کوهستانی پاکستان از پیامدهای زیست‌محیطی گردشگری اشاره کرده، اما همزمان بر توافق بالای آنان درخصوص مزایای اقتصادی و اجتماعی حاصل از توسعه گردشگری کوهستان تأکید داشته است. همچنین این یافته با نتایج [Steiger et al \(2023\)](#) همخوان است که پیامدهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را به عنوان یکی از شکاف‌های دانشی اساسی در حوزه گردشگری کوهستان شناسایی کرده‌اند. رشد و توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان در استان مازندران می‌تواند پیامدهای زیادی را به دنبال داشته باشد. با توسعه بازار گردشگری ورزشی کوهستان و توجه به طبقه بندی فعالیت‌های ورزشی کوهستانی در رشته‌های مختلف مانند، کوهنوردی، دوچرخه سواری در کوهستان، آبشار نوردی، اسکای رایننگ، صخره نوردی و غیره، و افزایش ظرفیت‌های مناطق کوهستانی در زمینه فعالیت‌های ورزشی و توسعه زیر ساخت‌های مناطق کوهستانی می‌توان از پیامدهای مثبت زیادی بهره مند شد. افزایش درآمد ناشی از گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان، افزایش تنوع کسب و کارهای گردشگری ورزشی کوهستان، جذب گردشگران خارجی از طریق برند سازی مناطق کوهستانی، رشد و توسعه فرهنگی و اجتماعی ناشی از تبادلات فرهنگی با گردشگران و برقراری روابط اجتماعی با آنها و روی آوردن به ورزش‌های ماجراجویانه در کوهستان مانند دوچرخه سواری، آبشار نوردی، پاراگلایدر، صخره نوردی، چتر بازی و برنامه‌های گل گشت می‌تواند از پیامدهای رشد و توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان باشد. به طوریکه برند سازی مناطق کوهستانی افزایش تنوع کسب و کار گردشگری ورزشی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی را به عنوان پیامدهای مثبت به دنبال دارد. در نهایت، مقوله توسعه اجتماعی و فرهنگی به واسطه تعاملات میان گردشگران و جوامع محلی، بهبود روابط اجتماعی، تبادلات فرهنگی و ارتقاء سطح فرهنگی جوامع میزبان قابل تحلیل

و تسهیل گری‌های قانونی زمینه ساز رشد و توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان گردد. بدین ترتیب: با توجه به عوامل علی پیشنهاد می‌شود که ظرفیتهای استان مازندران شناسایی شده و مدیران با برنامه ریزی‌ها سازماندهی برنامه‌ها از پیامدهای مثبت گردشگری ورزشی استان بهره‌مند گردند. از سوی دیگر اجرای راهبردها نیازمند آموزش بومیان و دست اندرکاران و درک عمیق جامعه محلی است تا مفهوم پایداری در گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان رعایت شود. در نتیجه، اجرای موفق راهبردها مستقیماً با فراهم بودن شرایط مداخله‌گر و زمینه‌ای در ارتباط است و پیامدهای مثبتی نظیر توسعه بازار گردشگری ورزشی، رشد اقتصادی، و ارتقای تبادلات فرهنگی و اجتماعی در گروهی همین تعامل عوامل است. با توجه به شرایط مداخله‌گر پیشنهاد می‌شود که با ارائه امکانات و خدمات و تجهیزات مناسب امکان اجرای راهبردها را فراهم ساخت. با توجه به عوامل زمینه‌ای پیشنهاد می‌گردد که با استفاده از رسانه‌ها، تبلیغات و بازاریابی برای مناطق کوهستانی، ایجاد و حفظ ایمنی و امنیت منطقه زمینه حضور گردشگران ورزشی را در مناطق کوهستانی فراهم کرد. در نهایت تدوین یک برنامه راهبردی یکپارچه جهت توسعه گردشگری ورزشی کوهستان در استان مازندران با مشارکت همه ذینفعان و طراحی و اجرای بسته‌های آموزشی- عملیاتی برای بومیان و مسئولان محلی در راستای نهادینه سازی مفهوم پایداری در گردشگری ورزشی کوهستان ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به پتانسیل‌های موجود، پیشنهاد می‌شود مطالعات مشابهی در سایر استان‌های دارای مناطق کوهستانی انجام گیرد تا امکان تعمیم نظریه حاصل از این پژوهش فراهم شود و توسعه گردشگری ورزشی کوهستانی در سطح ملی، مبتنی بر الگوی علمی و داده‌محور پیش رود.

است. گسترش این نوع تعاملات می‌تواند منجر به پذیرش بیشتر گردشگری ورزشی در میان ساکنین و ایجاد حس تعلق اجتماعی در راستای حمایت از گردشگران شود.

استان مازندران به عنوان استانی که بخشی از آن را مناطق کوهستانی تشکیل داده برنامه ریزی جهت توسعه گردشگری ورزشی مبتنی بر کوهستان منجر به مطرح شدن آن در زمینه مورد نظر می‌گردد. تحلیل یافته‌ها بیانگر آن است که اگرچه قابلیت‌های فراوانی در این استان وجود دارد اما بهره برداری موثر و پایدار از آن نیازمند اجرای راهبردهای مشخص و منسجم است. بدین منظور تشریک مساعی سازمان‌های ذی ربط و نهادهای مسئول از جمله سازمان‌های ورزشی، گردشگری، منابع طبیعی و همچنین جوامع محلی، تدوین برنامه‌های منظم، فراهم کردن امکانات و تجهیزات مناسب برای رشد و توسعه گردشگری ورزشی در مناطق کوهستانی ضروری است.

راهبردهای استخراج شده از داده‌ها نظیر: ارتقای زیر ساخت‌ها، توجه به مسئله آموزش، توسعه قوانین و حفظ پایداری تنها در صورتی منجر به پیامدهای مثبت خواهند شد که در بستر مناسبی پیاده سازی شوند. به‌عنوان مثال، تحقق آموزش مؤثر برای بومیان و راهنمایان محلی تنها زمانی ممکن است که امکانات لازم، منابع مالی و نیروی انسانی متخصص فراهم گردد. به‌علاوه، اگرچه توسعه فعالیت‌های ماجراجویانه مانند کوهنوردی، دوچرخه‌سواری کوهستان و پاراگلایدر به‌عنوان راهبردهایی کلیدی مطرح شده‌اند، اما تحقق پیامدهای اقتصادی و فرهنگی آن‌ها مشروط به ایجاد امنیت، تبلیغات مؤثر و تعریف برند گردشگری منطقه است. ضمن آنکه بومیان مناطق نیز برای بهره‌مندی از منافع و پیامدهای مثبت حاصل از گردشگری ورزشی باید به مسائل اخلاقی و فرهنگی در ارتباط با گردشگران ورزشی توجه کرده و زمینه حضور مجدد گردشگران را فراهم آورند. همچنین دولت نیز با حمایت‌های مالی

References

- Ali. A.(2020) Residents' attitude and perception toward impact of mountain tourism in Gilgit-Baltistan Pakistan. Journal of Public Affairs Wiley. PP. 1-10.
- Akhoondi, L. Danehkar, A. Arjmandi, R. and Shabanali Fami, H. (2015). Site Selection Appropriate Zones for Sport Tourism in Mountain Areas A Case Study: Karaj-Chalous Road. Journal of Natural Environment, 68(3), 331-344. doi: 10.22059/jne.2015.55745. [In Persian].
- Amar.org.ir. <https://amar.org.ir/salnameh-amari>.

- Bouhaouala, M. (2022). Mountain sports tourism as an ecosystem market. *Journal of Sport & Tourism*, Vol.26. No.2. PP. 185-200.
- Balsalobre-Lorente. D, Madalina Driha. O, Victor Bekun. F & Fatai Adedoyin. F. (2020). The asymmetric impact of air transport on economic growth in Spain: fresh evidence from the tourism-led growth hypothesis. *urrent Issues in Tourism*, Vol. 24. No. 4. PP. 503-519, DOI: 10.1080/13683500.2020.1720624.
- Daviran.E.(2023). The Rhythm of Consumption Space in the Tourism of the Urban Peripheral Mountains (Gavazang and Amand Zanzan Mountains). *Human Geography Research Quarterly*, 55:(1). [In Persian].
- Daud. A, Djati Satmoko.N, Akhmad. N, Harsono.I & Amalia Masr, F. (2024) Sport Tourism as A Strategy For Indonesian Tourism Development In The 2023 Fiba World Cup Event. *Journal Of Social Science Research*. Vol. 4. No. 1.PP. 7641-7649.
- Dastgerdi, M, Salimi. M, Ranjbar. N, Khosromanesh. R. (2022). Iranian Sport Tourism Development Model. *Sport business journal*. Vol. 2. No. 2. PP. 14-32. [In Persian].
- Dehghani Firozabad, L. Mirsanjari, M. M. Ildoromi, A. and Abedian, S. (2021). The Feasibility Study of Areas Appropriate to Recreational-Sports Trekking in Dorud City. *Town and Country Planning*, 13(2), 311-334. doi: 10.22059/jtcp.2020.309022.670145[In Persian].
- Erdem. A, t Halit Akın. M (2024). Mount Erciyes and sports tourism: A study to evaluate the current situation. *Journal of multidisciplinary academic tourism*. Vol 9 .1. PP. 9-18.
- Gibson. H. (1998). Sport Tourism: A Critical Analysis of Research. *Sport Management Review*, No 1. 45–76.
- Jaferi, P. Razavi, S. M. H.& Kalateh seifari, M. (2019). Modeling the Effective Factors in the Development of Mountain Sports Tourism with a Focus on Innovation (Case study: Tehran Metropolitan Mountains). *Journal of Tourism and Development*, 8(2), 127-146. doi: 10.22034/jtd.2019.156011.1567. [In Persian].
- Khazaei, M. Ramezanzadeh Lasboyee. (2023). The Community-based Tourism Model of Mountain Villages with the Grounded Theory Approach (Case Study: Kojur District, Nowshahr County). *Journal of Research and Rural Planning*. Vol. 12. No .40. PP. 61-76. [In Persian].
- Kiani Salmi. S, & yeganeh, P. (2016). Identifying Effective Factors and Prioritizing Sports Tourism Activities Using Multi-Criteria Decision-Making Techniques (Case Study: Chaharmahal and Bakhtiari Province). *Journal of Tourism and Development*, 5(2), 104-114. doi: 10.22034/jtd.2020.110372[In Persian].
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications, Inc
- Milicevic, S., Bošković, N., & Lakićević, M. (2021). Sustainable tourism development in mountain areas in Šumadija and Western Serbia. *Journal of Mountain Science*. Vol. 18. No.3. PP. 735-748.
- Mokhtarian pourzavareh. M, Khodayari. A., & Kohandel, M. (2023). Determining the Components of a Model for Sustainable Development of Mountain Tourism in Iran. *Journal of Tourism and Development*, 12(1): 91-106. doi: 10.22034/jtd.2022.326601.2558. [In Persian].
- Motahari. S, Arjmandi. R, Nouri. J, & Riazi. B. (2018). Developing Strategies for Tourism Development in the Mountain Areas by Using SWOT Model and QSPM Matrix (Case Study: Mountain Areas adjacent to Tehran Municipality Region 1). *Journal of environmental science and technology*.20(2)77: 151-168. [In Persian].
- Petroman, L.M. Vaduva. L (2021) Forms of active tourism. *Quaestus multidisciplinary research journal*. PP. 271-279.
- Río-Rama. M.D.L.C, Maldonado-Erazo. C.P, r Durán-Sánchez. A & Álvarez-García, J. (2019) Mountain tourism research. A review. *European Journal of Tourism Research* No. 22. PP. 130-150.
- Statistical center of iran, (2022) mazandaran statistical year book

Steiger. R, Knowles. N, Pöll. K & Ruty. M (2022) Impacts of climate change on mountain tourism: a review, Journal of Sustainable Tourism. PP. 1-34. DOI: 10.1080/09669582.2022.2112204.

Tabrizchi, S., Ameri, M. S., & Moharramzadeh, M. 2020 Designing sports tourism developmental factors model of Sabalan mountain. Journal of Advanced Pharmacy Education & Research, Vol. 10. No. 4. PP85- 92. [In Persian].